

Program Nowej Fali w ujęciu Stanisława Barańczaka

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Stanisław Barańczak, *Szkoła bez uczniów (fragment)*, [w:] tegoż, *Nieufni i zadufani. Romantyzm i klasycyzm młodej poezji lat sześćdziesiątych*, Wrocław 1971, s. 45.
- Źródło: Stanisław Barańczak, *Obcość i wspólnota (fragment)*, [w:] tegoż, *Ironia i harmonia. Szkice o najnowszej literaturze polskiej*, Warszawa 1973, s. 216.
- Źródło: Bożena Tokarz, *Poetyka Nowej Fali*, Katowice 1990, s. 141–142.

- Źródło: Stanisław Barańczak, *Klasycyzmy i romantyzmy (fragment)*, [w:] tegoż, *Nieufni i zadufani. Romantyzm i klasycyzm młodej poezji lat sześćdziesiątych*, Wrocław 1971, s. 15.
- Źródło: Stanisław Barańczak, *Klasycyzmy i romantyzmy (fragment)*, [w:] tegoż, *Nieufni i zadufani. Romantyzm i klasycyzm młodej poezji lat sześćdziesiątych*, Wrocław 1971, s. 16.
- Źródło: Stanisław Barańczak, *Kto się boi nieufności (fragment)*, [w:] tegoż, *Nieufni i zadufani. Romantyzm i klasycyzm młodej poezji lat sześćdziesiątych*, Wrocław 1971, s. 26.
- Źródło: Stanisław Barańczak, *Zmieniony głos Settembriniego (fragment)*, [w:] tegoż, *Etyka i poetyka*, Kraków 2009, s. 34.
- Źródło: Stanisław Barańczak, *Zmieniony głos Settembriniego (fragment)*, [w:] tegoż, *Etyka i poetyka*, Kraków 2009, s. 35.
- Źródło: Stanisław Barańczak, *W blasku podpalonych gazet*, [w:] tegoż, *Etyka i poetyka*, Kraków 2009, s. 284.
- Źródło: Stanisław Barańczak, *Uwagi krótkowidza (fragment)*, [w:] tegoż, *Etyka i poetyka*, Kraków 2009, s. 271.
- Źródło: Stanisław Barańczak, *Uwagi krótkowidza (fragment)*, [w:] tegoż, *Etyka i poetyka*, Kraków 2009, s. 277.
- Źródło: Stanisław Barańczak, *Parę przypuszczeń na temat poezji współczesnej*, [w:] tegoż, *Wiersze zebrane*, Kraków 2006, s. 497–498.
- Źródło: Stanisław Barańczak, *Zmieniony głos Settembriniego*, [w:] tegoż, *Etyka i poetyka*, Kraków 2009, s. 36.
- Źródło: Stanisław Barańczak, *Ironia i harmonia. Szkice o najnowszej literaturze polskiej*, Warszawa 1973, s. 216.
- Źródło: Krzysztof Biedrzycki, *Przedmowa*, [w:] Stanisław Barańczak, *Etyka i poetyka*, Kraków 2009, s. 15.
- Źródło: Stanisław Barańczak, *Nieufni i zadufani. Romantyzm i klasycyzm w literaturze lat sześćdziesiątych*, Wrocław 1971, s. 14–15.

Program Nowej Fali w ujęciu Stanisława Barańczaka

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

W swojej książce programowej *Etyka i poetyka* Stanisław Barańczak pisze:

” Stanisław Barańczak

W blasku podpalonych gazet

Rzeczywistość. Śmiesznie to może zabrzmieć, ale właśnie istnienie rzeczywistości jest jednym z najważniejszych odkryć obecnej młodej poezji. W okresie „kryzysu poezji”; w latach sześćdziesiątych, kiedy to wiersze pełne były umownych, alegorycznych „ptaków”, „kamieni” i „ryb”, zapomniano jakoby o tym, że na świecie istnieją także „tramwaje, bary mleczne i kolejki po mięso”.

Źródło: Stanisław Barańczak, *W blasku podpalonych gazet*, [w:] tegoż, *Etyka i poetyka*, Kraków 2009, s. 284.

Właśnie z istnienia rzeczywistości Barańczak i jego koledzy po piórze wyciągnęli najważniejsze programowe wnioski dla swojej twórczości.

Twoje cele

- Poznasz kontekst historyczno-polityczny, w którym tworzyli poeci Nowej Fali.
- Przeanalizujesz program Nowej Fali, opierając się na szkicach krytycznych.
- Opisziesz zadania, jakie Stanisław Barańczak stawia przed poetą.

Przeczytaj

Nowa Fala to grupa poetycka działająca w Polsce pod koniec lat 60. i do połowy lat 70. XX wieku. W związku z faktem, że za przeżycie generacyjne tej formacji uznaje się Marzec 1968, czyli kryzys polityczny, który wiązał się z brutalnie tłumionymi protestami studentów, nazywa się ich niekiedy Pokoleniem 68. Do najważniejszych przedstawicieli pokolenia należeli Stanisław Barańczak, Julian Kornhauser, Adam Zagajewski, Ryszard Krynicki i Ewa Lipska.

” Bożena Tokarz

Poetyka Nowej Fali

Autorzy *Świata nie przedstawionego* [Julian Kornhauser i Adam Zagajewski – czołowi przedstawiciele Nowej Fali] proponują poetykę „mówienia wprost”, którą określają: 1) koncepcja ciągłości kultury i brak determinant cywilizacyjnych, 2) autonomia dzieła literackiego, 3) modyfikacja jego specyfiki przez włączenie języka potocznego, 4) zachowanie równowagi między tradycją a terażniejszością, 5) realizm, 6) ekspresjonizm i stronniczość – jako strategia, 7) prostota, 8) ironia, 9) metaforyczna [reinterpretacja](#) świata, 10) konfrontacja symbolu z konkretem. Zasadniczym celem tych autorów jest ingerencja w rzeczywistość i jej przemiana. Założeniem programu Barańczaka jest: 1) myślenie [dialektyczne](#), wyrażone preferowanymi środkami artystycznymi (oksymoron, paradoks, antyteza, metafora), 2) odrzucenie postawy poety-kreatora, 3) kultura rozumiana dialektycznie. Jego książka (również druga: *Etyka i poetyka*) ma wyraźne przesłanie etyczne. Głoszoną nieufność wobec świata i własnej poezji rozumie autor jako warunek wszelkiej twórczości i dowód na posiadanie własnego systemu wartości, konfrontowanego z rzeczywistością. W wyniku tej konfrontacji ujawniają się sprzeczności. Jej płaszczyzną powinien stać się również wiersz. Teza

etyczna o potrzebie prawdy i konieczności burzenia konwencji jako fałszu stała się siłą nośną [*Nieufnych i zadufanych*](#), problemem podjętym z pasją. Z takim samym przekonaniem tworzyli wszyscy poeci Nowej Fali, jak i twórcy Nowej Sztuki.

Źródło: Bożena Tokarz, *Poetyka Nowej Fali*, Katowice 1990, s. 141-142.

***Świat nie przedstawiony* Adama Zagajewskiego i Juliana Kornhausera**

Jednymi z najważniejszych teoretyków Nowej Fali byli Adam Zagajewski i Julian Kornhauser – autorzy książki *Świat nie przedstawiony* wydanej w 1974 roku. Twórcy w swym estetycznym programie kładą nacisk na konkret i realizm. Literatura miała mieć żywy, niezapośredniczony kontakt z rzeczywistością, miała być tworzona w ścisłym związku ze współczesnością. Zagajewski i Kornhauser występowali przeciw ukazywaniu świata za pomocą alegorii i symbolu. Sprzeciwiali się mityzacji rzeczywistości i opisywania jej przy użyciu metafory. Domagali się rzetelnej i szczegółowej analizy tego, co człowiekowi – uwikłanemu w kwestie społeczne i polityczne – najbliższe.

Fundament poetyckiego programu Stanisława Barańczaka tworzą trzy książki – *Nieufni i zadufani. Romantyzm i klasycyzm w młodej poezji lat sześćdziesiątych* z 1971 roku, *Ironia i harmonia. Szkice o najnowszej literaturze polskiej* oraz *Etyka i poetyka*, która ukazała się w 1979 roku w Paryżu (dwa lata później przygotowano edycję podziemną, czyli bez ingerencji cenzury).

Nieufni i zadufani

Jak pisze Barańczak:

” Stanisław Barańczak

Nieufni i zadufani. Romantyzm i klasycyzm w literaturze lat sześćdziesiątych

Zasadnicza różnica między jednym a drugim typem literatury polega na tym, że przebieg myślowy w utworze wywodzącym się z prądu

romantycznego ma charakter [ambiwalentny](#) czy nawet „[poliwalentny](#)” – podczas gdy tok myśli w utworze przynależnym do nurtu klasycznego jest z reguły jednorodny i jednotorowy. Gdy więc w utworze klasycystycznym natura tak podmiotu, jak i przedmiotu nie ulega wątpliwości, jest niezmienna i „oficjalna”, zaś cały utwór jest prostolinijnym i ufnym zdawaniem z tego sprawy – utwory typu romantycznego polegają na współistnieniu sprzeczności, na barokowej zasadzie „[coincidentiae oppositorum](#)”. Romantyczna postawa nieufności jest propozycją pozytywną całej tej książki. Jest narzędziem – czy jak kto woli, bronią – z którym powinien podchodzić do świata współczesny poeta.

Źródło: Stanisław Barańczak, *Nieufni i zadufani. Romantyzm i klasycyzm w literaturze lat sześćdziesiątych*, Wrocław 1971, s. 14-15.

Barańczak nazywa swój program „[romantyzmem dialektycznym](#)”, który ma demaskować sprzeczności zastanego porządku rzeczy, zastygłych rozwiązań. Domaga się krytycznego spojrzenia na poetę i poezję. Literaturę lat 60. określa mianem „piekła łatwizny” – minimalizmu, afirmacji. W literaturze tej wartością nadrzędną było poczucie bezpieczeństwa. Barańczak stawia tezę, że łatwizna jest przyczyną łatwowierności, powoduje odejście od nieufnego myślenia, które jest kluczem do programu autora *Nieufnych i zadufanych*. Nieufność ma obejmować przede wszystkim język jako całość – zarówno jako system, jak i pewną wizję świata. W swych szkicach krytycznoliterackich zawartych w zbiorze Barańczak wpisuje poetów lat 60. w pewne schematy, klasyfikując ich twórczość według sposobu ich ucieczki od społecznej odpowiedzialności. O twórcy tego okresu mówi: *homo fugiens* – człowiek uciekający „[w coraz to nowe azyle, jakich dostarcza mu poezja](#)”. Nieufnych demaskatorów sytuujących się po stronie romantyzmu dialektycznego Barańczak stawia w opozycji do zadufanych – ufnych klasycystów.

Ironia i harmonia. Szkice o najnowszej literaturze polskiej

Dwa główne tematy książki Stanisława Barańczaka z 1973 roku to bunt oraz [antynomie](#). Autor ukazuje dwa rodzaje buntu – pasywny i aktywny. W modelu pasywnym bunt bardzo szybko się ustatecznia i wygasza, dochodząc do harmonii.

W modelu aktywnym kluczową rolę odgrywa ironia „[rozumiana nie jako wygodny dystans, ale jako umiejętność czynnego włączenia się w konflikty świata i ludzkiej świadomości oraz odnalezienia ich pozytywnej syntezy](#)”. Życie literackie tamtego okresu ukazuje Barańczak jako jałowe, rozdrobnione, skupione na mało ważnych tematach i potrzebujące odnowy. Widać tu pewne podobieństwo do treści przedstawianych w *Nieufnych i zadufanych*. Szczególnie ujawnia się to w zadaniach, jakie krytyk stawia przed literaturą:

” Stanisław Barańczak

Ironia i harmonia. Szkice o najnowszej literaturze polskiej

Musi zdawać sobie sprawę z czasu, w jakim egzystuje. Nie chodzi mi o pogoń za ulotnymi modami; idzie mi o to, że nie sposób mówić o epoce językiem o jedną co najmniej epokę spóźnionym w rozwoju. Konwencjonalna proza „realistyczna”, która wciąż jeszcze króluje w naszej literaturze, nie jest w stanie mówić nam prawdy o współczesności: nie jest w stanie nawet przy odwoływaniu się do najbardziej aktualnej tematyki. Tylko bowiem taka literatura, która potrafi własnymi, wewnętrznymi środkami bronić się przed kostnieniem i konwencjonalizacją, zdolna jest do nadążania za błyskawicznie rozwijającym się światem współczesnym.

Źródło: Stanisław Barańczak, *Ironia i harmonia. Szkice o najnowszej literaturze polskiej*, Warszawa 1973, s. 216.

Etyka i poetyka

Etyka i poetyka to książka wyjątkowa w krytycznoliterackim dorobku Barańczaka. Pierwsza wersja była gotowa w 1975 roku, jednak okoliczności polityczne uniemożliwiły jej wydanie. Barańczak był sygnatariuszem listu, w którym sprzeciwiano się zmianom w konstytucji, domagano się wolności słowa i przestrzegania praw obywatelskich. Ostatecznie książka została opublikowana w 1979 roku w Paryżu w Instytucie Literackim, w Bibliotece „Kultury”.

Tytuł zapowiada tematykę książki, o której Krzysztof Biedrzycki pisał:

” Krzysztof Biedrzycki

Przedmowa

Etyka jest w poetyce, ona ją warunkuje, stanowi dla niej początek. Poetyka, a może nawet po-etyka, wyrasta z etyki, jest ciągiem dalszym, jak Arystotelesowska meta-fizyka następowała po fizyce, będąc przez nią wyznaczana.

Źródło: Krzysztof Biedrzycki, *Przedmowa*, [w:] Stanisław Barańczak, *Etyka i poetyka*, Kraków 2009, s. 15.

Poezji zostaje przypisana szczególna rola. W eseju programowym, umieszczonym w inicjalnej części książki, czytamy:

” Stanisław Barańczak

Zmieniony głos Settembriniego

Poezja przejmuje dzisiaj niektóre tradycyjne zadania humanistyki naukowej – te zwłaszcza, które polegają na przekazywaniu czytelnikom pewnych treści społecznie ważnych.

Źródło: Stanisław Barańczak, *Zmieniony głos Settembriniego*, [w:] tegoż, *Etyka i poetyka*, Kraków 2009, s. 36.

Autor *Etyki i poetyki* broni humanistyki i humanizmu. Staje po stronie wolności myślenia wobec autorytaryzmu. Mówi o tym sporze: „[spór między humanizmem a zorganizowanym terrorem](#)”.

Za fundament etyki Barańczak przyjmuje drugiego człowieka – konkretnego, nie tego pisanego wielką literą, ogólnego. Pisarz widzi zło „[w każdej sytuacji, która polega na naruszeniu czyjejs wolności, na zburzeniu czyjejs jednostkowej autonomii, na wkroczeniu przemocą w sferę cudzego ja](#)”. Poszukuje czegoś, co nazywa *Etyką Bez Autorytetów*. W poezji widzi sprzeciw wobec myślenia [dogmatycznego](#), formę opowiadającą się za konkretnym widzeniem rzeczywistości.

O autorze

Stanisław Barańczak urodził się w 1946 roku w Poznaniu. Był poetą, eseistą, tłumaczem związanym ze środowiskiem Nowej Fali. Ukończył filologię polską,

doktoryzował się z twórczości Mirona Białoszewskiego i został zatrudniony jako pracownik naukowy na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Debiutował w 1965 roku. W 1968 roku wydał pierwszy tomik wierszy *Korekta twarzy*. Od początku jego twórczość wpisywała się w poetykę nowofalową. W esejach *Nieufni i zadufani* (1971), *Ironia i harmonia* (1973), *Etyka i poetyka* (1979) sformułował poetykę grupy. W 1975 roku podpisał protest przeciwko zmianom w konstytucji ([List 59](#)), co skutkowało wzmożoną cenzurą nałożoną na jego dzieła. W 1977 został współredaktorem czasopisma „[Zapis](#)”, jednego z pierwszych periodyków podziemnych. Kolejne tomiki poety także ukazywały się w drugim obiegu. W 1981 roku Barańczak emigrował do Stanów Zjednoczonych i rozpoczął pracę na Uniwersytecie Harvarda na wydziale slawistyki. Zmarł w 2014.

Słownik

coincidentia oppositorum

(łac. zbieżność przeciwieństw); w filozofii – zbieżność przeciwieństw – równoczesność rzeczy i zdarzeń przeciwnych

dogmatyczny

(gr. *dóγμα* – pogląd, mniemanie, postanowienie, dekret) – oparty na dogmacie, bezkrytyczny wobec przeżytych i nieaktualnych już form

etyka

(gr. *tá ēthiká* – traktat o obyczajach) – ogół zasad i norm postępowania przyjętych w danej epoce i w danym środowisku; nauka o moralności

mimetyzm

(gr. *mimesis* – imitacja, podobieństwo) – naśladowanie rzeczywistości w sztuce i literaturze

poetyka

(łac. *poetica*) – zespół formalnych środków charakterystycznych dla twórczości pisarza, szkoły poetyckiej, kierunku, epoki

Film

Polecenie 1

Na podstawie filmu opisz kontekst historyczno-polityczny, w którym tworzyli poeci Nowej Fali. Scharakteryzuj najważniejsze cechy poetyki tej grupy.

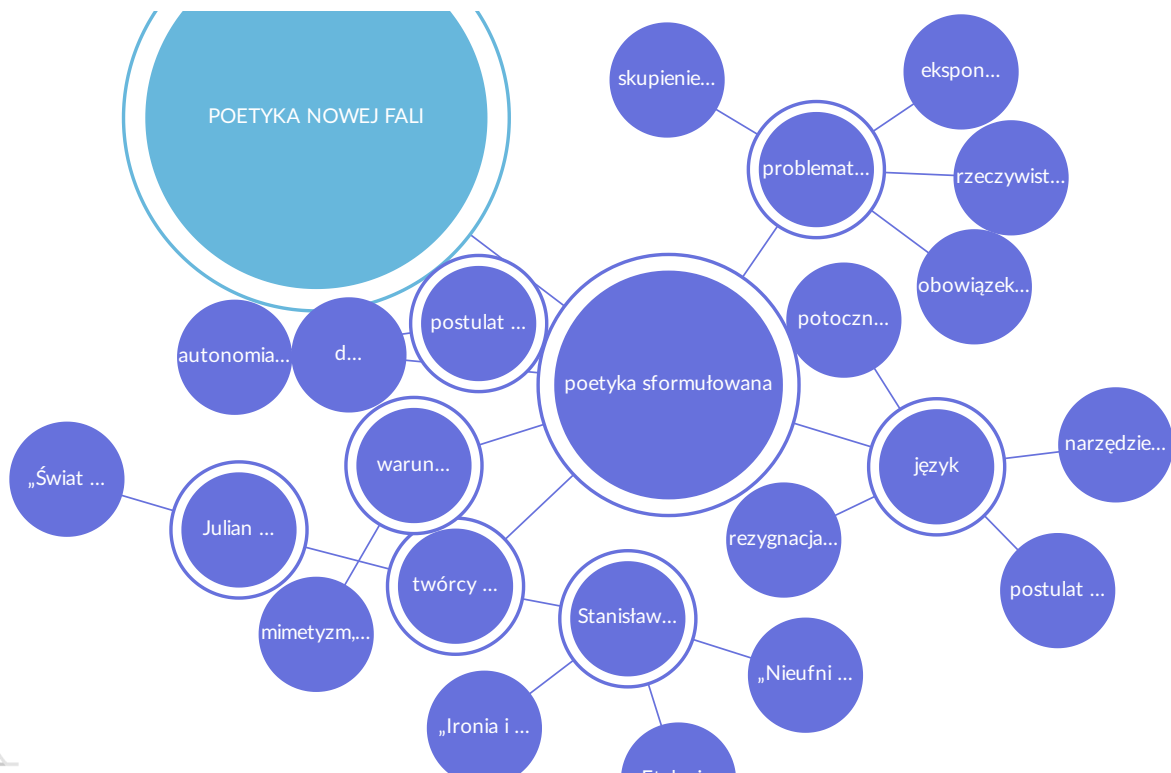

Film dostępny pod adresem </preview/resource/RRok9DhUHIx7A>

Film nawiązujący do treści materiału pod tytułem Poeci Nowej Fali.

Polecenie 2

Zapoznaj się z mapą myśli i napisz, o jakich obowiązkach etycznych mówi Stanisław Barańczak.

Sprawdź się

Tekst do ćwiczeń

” Stanisław Barańczak

Parę przypuszczeń na temat poezji współczesnej

1. Powinna być nieufnością.
2. Powinna być nieufnością, bo tylko to usprawiedliwia dzisiaj jej istnienie. Im szerszy zasięg ma jakiś środek wypowiedzi, tym usilniej stara się odzwyczaić nas od myślenia, wpoić nam te czy inne prawdy absolutne, podporządkować nas określonym systemom wartości, zmusić nas do takich czy innych zachowań. Poezja – jak dobrze wszystkim wiadomo – ma dziś zasięg wąski. Ale w tym może leżeć szansa jej odrodzenia, jej „kapitał zakładowy”, od którego można wyjść. Jest szansa, aby stworzyć z poezji pierwszy przyczółek walki o niezafałszowany obraz świata, w którym żyjemy: właśnie dlatego, że poezja zwraca się nie do biernego odbiorcy rozwalonego przed telewizorem lub przerzucającego stronicę gazety, ale do człowieka, który widać p r a g n i e m y ś l e ć, skoro w ogóle bierze książkę poetycką do ręki.
3. Ale nie tylko dlatego. Jest też i ten powód, że poezja jest nie anonimowym głosem Wielkich Manipulatorów, ale głosem jednostki. Myślenie indywidualne to myślenie nieufne, krytyczne wobec zbiorowych wiar, sentymentów i hysterii. Wrodzony indywidualizm tego rodzaju literackiego, przez poetów różnych epok tłumiony lub podsycany na nowo, dzisiaj staje się dla poezji jeszcze jedną szansą aktywnego stosunku do świata.

4. I to zresztą nie wszystko. Przecież wrodzoną (co nie znaczy, że nie dającą się kształtować lub zaniedbywać) cechą poezji trzeba też nazwać jej skłonność do konkretności. Poezja zawsze sprawdza, przymierza pobożne życzenia do stanu faktycznego. „Jak to sobie konkretnie wyobrażacie?” – to pytanie, jakie właśnie dziś szczególnie często powinien zadawać poeta, przysłuchujący się nieufnie ogólnikowym hasłom, pojemnym mitom, wymijającym trudności i zacierającym konflikty opisom świata. Powinien sprowadzać to wszystko na poziom jednostkowego przypadku i na tym pojedynczym przykładzie sprawdzać, co się ostaje z pięknie brzmiących ogólników.
5. Więc powinna być nieufnością. Krytycyzmem. Demaskacją. Powinna być tym wszystkim aż do chwili, gdy z tej Ziemi zniknie ostatnie kłamstwo, ostatnia demagogia i ostatni akt przemocy. Nie sądzę, aby to właśnie poezja miała do tego doprowadzić (jeśli zresztą cokolwiek jest w stanie do tego doprowadzić). Ale wierzę, że poezja może się do tego przyczynić: może nauczyć człowieka myśleć o świecie w kategoriach racjonalnej nieufności wobec wszystkiego, co zagraża mu pod postacią kłamstwa, demagogii i przemocy. Stanie się tak wtedy, gdy poezja, o której myślę, będzie nieufna w pełni, konsekwentnie, gdy będzie zdzierać maski pozorów nie tylko z zewnętrznego świata, ale i z samej siebie. Gdy będzie zarówno w tym, co ją otacza, jak i w tym, co tkwi wewnątrz niej, ukazywać skłócenie, niejednorodność i wieloznaczność czającą się pod powierzchnią harmonii, zgody i oczywistości.
6. Od tego musi zacząć. Od nieufności, która oczyści drogę temu, czego wszyscy potrzebujemy. Mam na myśli – to nic nowego, zgoda, ale już niemal zapomnieliśmy, na czym nam powinno zależeć – mam na myśli, oczywiście, prawdę.

lipiec 1970

Źródło: Stanisław Barańczak, *Parę przypuszczeń na temat poezji współczesnej*, [w:] tegoż, *Wiersze zebrane*, Kraków 2006, s. 497–498.

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Na podstawie *Paru przypuszczeń na temat poezji współczesnej* Stanisława Barańczaka wybierz ciąg wyrazów, które charakteryzują poetykę Nowej Fali.

zaufanie, system, krytycyzm

nieufność, etyka, demaskacja

nieufność, retoryka, sprzeciw

nieufność, poetyka, demagogia

Ćwiczenie 2

Zinterpretuj tytuł *Parę przypuszczeń na temat poezji współczesnej*.

Ćwiczenie 3

Wyjaśnij, o jakich „Wielkich Manipulatorach” pisze Stanisław Barańczak w tekście *Parę przypuszczeń na temat poezji współczesnej*.

Ćwiczenie 4

Wybierz zdania prawdziwe dotyczące tekstu *Parę przypuszczeń na temat poezji współczesnej*.

- Wykorzystano chwytów retorycznych, np. paralelę.
- Barańczak ośmiesza dyskurs peerelowskich dygnitarzy.
- Zastosowanie mowy potocznej wyostrza krytykę.
- Stanisław Barańczak łączy w swej wypowiedzi różne rodzaje stylów.
- Całość utrzymana jest w stylu podniosłym.
- Autor wykorzystuje „cudze słowo”, by je dowartościować.

Ćwiczenie 5

Opisz cechy manifestu literackiego, które można zauważyć w podanych fragmentach *Paru przypuszczeń na temat poezji współczesnej*.

Cytat	Cecha manifestu
„Powinna być nieufnością”	<input type="text"/>
„»Jak to sobie konkretnie wyobrażacie?« – to pytanie, jakie właśnie dziś szczególnie często powinien zadawać poeta, przysłuchujący się nieufnie ogólnikowym hasłom, pojemnym mitom, wymijającym trudności i zacierającym konflikty opisom świata”.	<input type="text"/>
„Więc powinna być nieufnością. Krytycyzmem. Demaskacją. Powinna być tym wszystkim aż do chwili, gdy z tej Ziemi zniknie ostatnie kłamstwo, ostatnia demagogia i ostatni akt przemocy”.	<input type="text"/>

Ćwiczenie 6

Wynotuj zadania, które Stanisław Barańczak stawia przed poetą w tekście *Parę przypuszczeń na temat poezji współczesnej*.

Ćwiczenie 7

Przeczytaj poniższe fragmenty szkiców krytycznoliterackich Stanisława Barańczaka. Wyjaśnij, co autor rozumie przez słowo „nieufność”.

” Stanisław Barańczak

Klasycyzmy i romantyzmy (fragment)

Myślenie poznawcze, a zatem i literatura, nie tylko jest wytworem świata [praxis](#), ale też zdolne jest na ten świat wpływać: myśl nie tylko odbija rzeczywistość, ale także projektuje ją, postuluje rzeczywistość taką, jaka ma być.

Źródło: Stanisław Barańczak, *Klasycyzmy i romantyzmy (fragment)*, [w:] tegoż, *Nieufni i zadufani. Romantyzm i klasycyzm młodej poezji lat sześćdziesiątych*, Wrocław 1971, s. 16.

” Stanisław Barańczak

Szkoła bez uczniów (fragment)

[...] dewaluacja [...] języka jest dramatem szczególnie bolesnym: nakazując wierzyć, a nie wątpić, nakłaniając do porzucenia nieufności [...]; kiedy już bowiem człowiek nauczy się, również poza literaturą, wierzyć i zachowywać ufność, okazuje się, że został tylko znieczulony - także i na te formy społecznej hipnozy, które niespodziewanie ingerują w jego życie [...].

Źródło: Stanisław Barańczak, *Szkoła bez uczniów (fragment)*, [w:] tegoż, *Nieufni i zadufani. Romantyzm i klasycyzm młodej poezji lat sześćdziesiątych*, Wrocław 1971, s. 45.

” Stanisław Barańczak

Zmieniony głos Settembriniego (fragment)

[...] samodzielne myślenie prędzej czy później musi doprowadzić do wniosku, że każdy z nas jest indywidualnie odpowiedzialny za swoje czyny i w każdej minucie życia musi dokonywać indywidualnego wyboru.

Źródło: Stanisław Barańczak, *Zmieniony głos Settembriniego (fragment)*, [w:] tegoż, *Etyka i poetyka*, Kraków 2009, s. 35.

” Stanisław Barańczak

Uwagi krótkowidza (fragment)

Właśnie język poetycki - odpowiednio i nowocześnie i elastycznie rozumiany - kryje w sobie możliwości efektywnej kompromitacji tych wszystkich języków, które utrwalają w sobie zmurszałe zarysy rozmaitych "fałszywych świadomości".

Źródło: Stanisław Barańczak, *Uwagi krótkowidza (fragment)*, [w:] tegoż, *Etyka i poetyka*, Kraków 2009, s. 277.

Ćwiczenie 8

Wykorzystaj wskazówki z tekstu *Parę przypuszczeń na temat poezji współczesnej* i stwórz własny manifest dotyczący zadań współczesnej poezji (możesz skorzystać z pomysłów kompozycyjnych Barańczaka). Twoja wypowiedź powinna liczyć przynajmniej 8 zdań.

Praca domowa

Napisz, czy twoim zdaniem stwierdzenie, że poezja jest nieufnością, jest wciąż aktualne.

Dla nauczyciela
